

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU



Nazwa krajobrazu: Pszów kopalnia Anna

Kod krajobrazu: 24-341.15-073

Położenie administracyjne: Gmina Pszów, Powiat wodzisławski

Katowice, Warszawa

2025



Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie



Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)



UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)



SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)



Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Krajobraz przemysłowy dawnej kopalni Anna (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Pszów kopalnia Anna
ID	515
Kod krajobrazu	24-341.15-073
Typ, podtyp krajobrazu	13c - Tereny czynnej eksploatacji podziemnej
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.15
Nazwa mezoregionu*	Płaskowyż Rybnicki
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.2.d
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Wodzisławski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	29
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna niżowa
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.8
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Konurbacja katowicka, region przemysłowy
Położenie administracyjne	Gmina Pszów, Powiat wodzisławski
Powierzchnia (ha)	110,72

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - górniczy, tereny czynnej eksploatacji podziemnej obejmujący tereny Kopalni Węgla Kamiennego „Anna” w Pszowie, która zakończyła już eksploatację, ale krajobraz nie został jeszcze zmieniony wskutek rekultywacji. Na terenie jednostki krajobrazowej pozostały obiekty związane z niedawną działalnością górniczą: szyb "Chrobry I", dwie hałdy, pozostałości infrastruktury KWK „Anna”. Krajobraz ze zwałowiskami i typowym dla Górnego Śląska udziałem obiektów przemysłowych i górniczych. Zaplanowane zaadaptowanie krajobrazu w kierunku rekreacyjno-edukacyjnym jako Park pod nazwą „ParkAny”.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium reprezentatywności, ze względu na występowanie zestawu cech charakterystycznych i właściwych dla modelowego, klasycznego wzorca danego podtypu;
- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na występowanie obiektów małej architektury sakralnej (kapliczki);
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na charakterystyczny układ form i obiektów antropogenicznych, wyrazistych form górniczych i pogórnich dokumentujących historię górnictwa, w tym wyjątkowy i dobrze zachowany kompleks obiektów industrialnych, a także na zachowane tradycje górnicze.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

W obrębie jednostki obszar leśny pod nazwą „Czarny Las”.

Walory kulturowe

Na terenie nieczynnej Kopalni Węgla Kamiennego "Anna" znajduje się zespół zabudowy szybu Chrobry I (dawn. Rudolf) z budynkami nadszybia, maszyny wyciągowej oraz wieżą wyciągową szybu, wg projektu Hansa Poelziga. Od 2015 r. część budynków dawnej kopalni, w tym zespół elektrowni i maszynowni wpisana jest do rejestru zabytków.

Fizjonomia krajobrazu

Zespół zabudowy elektrociepłowni oraz budynek maszynowni, nadszybia i wieży wyciągowej szybu „Chrobry I” tworzą powiązany układ architektoniczny. Stanowią przykład zabudowy przemysłowej, o monumentalnym i modernistycznym charakterze. Miasto podjęło działania zmierzające do transformacji poprzemysłowego terenu w kierunku obszaru o funkcjach związanych z rekreacją i wypoczynkiem, o roboczej nazwie ParkAny. Trwają prace związane z renowacją budynku maszynowni i wieży wyciągowej szybu Jan, na której ma powstać taras widokowy. Dominantami w krajobrazie są wieże wyciągowe szypów Jan i Chrobry I oraz zabudowa elektrociepłowni.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1



Pokopalniana hałda "Wrzosa" dobrze widoczna w otaczającym krajobrazie (fot. Radosław Wróbel)

ZDJĘCIE NR 2



Wieża i maszynownia szybu "Chrobry". Potężny obiekt składający się na polską historię górnictwa (fot. Radosław Wróbel)

ZDJĘCIE NR 3



Jeszcze nie zrekultywowany teren po dawnej kopalni "Anna". Krajobraz antropogeniczny.
(fot. Radosław Wróbel)

ZDJĘCIE NR 4



Krajobraz poprzemysłowy dawnej kopalni Anna - w tle widoczna Hałda Szarlota (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 5



Stopniowo uprzątane dawne składowisko węgla (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

